

noget Element til et godt Forhold, naar Gods-eieren vil forhøje Indfæstningen og tillige Land-gildden efter de stigende Coniuncturer.

Der er saaledes formeentlig ikke mange Elementer tilbage til et faderligt eller venfka-beligt Forhold mellem Godseier og Fæster; der er maaskee endog flere Elementer tilstede til et modsat Forhold, ganske uden Skyld fra Godseierens Side. Derfor troer jeg, at Al-meenvellet fordrer, at Fæstestitutionen i det Hele ophæves; og det ere vel ogsaa de Fleste enige om. Er man nu enig om, at Almeen-vellet fordrer dette, saa bortfalder vel ogsaa hermed den Skranke mod Fæstevæsenets Afsløsning, som man søger at bygge paa et juridisk privatretlig Raisonnement om Godseierens Stilling som Eier og Fæsterens Stilling som Bruger; vil man først Ophævelsen, saa kom-mer man vel ogsaa ud over de practiske Van-skeligheder. Jeg har endnu i dette Aar i Jyl-land ved en Auction, ifølge Requisition fra en Godseier, som jeg, in parenthesi sagt, ag-ter, havt den Function at sælge til Bortfæst-ning en Bondegaard paa omtrent 9 Edr. Hartorn. Indfæstningen blev ved Auctionen, naar man lægger Procenterne til Skifteforval-teren og andre Omkostninger til, henved 2700 Rbd.; og desuden var der en betydelig Land-gilde (Hør!). Jeg udførte naturligviis, hvad der blev fordret af mig; thi det var min Em-bedspligt; men ved senere Eftertanke har jeg fundet, at det egentligt ikke var en behagelig Pligt, og jeg ønsker ikke at faae mange af den Slags Indtægter; jeg vil tværtimod hellere, om det behøves, for min Part betale min Krigsskat 3 Gange saa mange Aar, som man har fordret den af mig, dersom det kan bidrage til Afsløsning af Fæstevæsenet. Men denne Afsløsning bør naturligviis skee med upartisk Retfærdighed og velvillig Imødekom-men fra begge Sider. At Grundreglerne for Fæstestættelsen af det Bederlag, der tilkommer Godseierne, maa bestemmes ved Lov, er en Selvfølge; men man maa hele Tiden holde sig vel for Die, at her ikke er Tale om at give en enkelt Godseier eller en enkelt Fæster eller en enkelt Fæsters Søn nogen Fordeel, her er kun Tale om at fremme et meget vigtigt Statsøiemed, et Øiemed, som meget godt kan

sættes i Classe med Udvidelsen af Kirkegaarde, Anskaffelse af Jord til Gruus og Steen, Ud-vidning af Jord til Skolelodder, til ny Bei, til Jordemoderhuse, ja selv til Canaler og Jernbaner; jeg troer, dette Statsøiemed har samme Krav paa Regjeringens Opmærksom-hed, som alle disse andre.

Idet jeg saaledes troer, at Fæstevæsenet i det Hele bør ophæves, er det naturligviis ogsaa min Mening, at Fæstevæsenet paa Selv-eiergodset maa ophæves, og at altsaa Placa-ten af 1806 maa bortfalde; thi ellers kunde man risikere, at der blev sammenkjøbt Selvteer-gaarde, og at disse bleve bortfæstede af de nye Smaaproprietairer, og derved kom Fæstegodset i slettere Hænder, end det hidtil har været. Da ingen Lov kan ereqvære sig selv, er det naturligviis ogsaa fornuødent, at en Autoritet oprettes for at bringe denne Sag i Udførelse, og, dersom det ikke er for tidligt at berøre det, vil jeg blot som et Exempel antyde, at det maaskee kunde skee ved eet af Kongen, eet af Landstthinget og eet af Folkethinget udvalgt Medlem af en Commission; men jeg troer ogsaa, at denne Commission, for at forebygge, at der fulgtes forskjellige Fremgangsmaader, maatte have med det hele Fæstedistrict at be-stille; thi jeg veed af Erfaring, at Saamange, som Lovens Udøvere ere, næsten ligesaamange ere ogsaa dens Fortollere. Jeg behøver blot at tænke paa Amtmandene, Amtsraadene, og Herredsfogderne med forresten. Jeg troer ogsaa, det vilde være hensigtsmæssigt, for at forebygge Misfornuøelse hos vedkommende Parter med Resultatet, at hver Godseier og hver Fæster, om hvis Vel der handledes, maatte kunne stille en Boldgiftsmand fra sin Side, der som Medlem var berettiget til Sæde og Stemme i Commissionen.

Det var omtrent det, jeg havde tænkt mig at ville anføre. Hvorvidt en Tyangslov for Diebliffet er nødvendig eller ikke, drifter jeg mig ikke til ganske bestemt at udsige; men jeg troer dog, at det ligesaavel er i Godseiernes, som i Fæsterens Interesse. Det er en Deel Fæsterens høirostede Krav, at denne Sag ikke staaer alt for lange hen. Naturligviis er frivillig Afsløsning under alle Omstændigheder det Bedste, hvad enten man paa den ene eller